

**Communion as Participation:
A Biblical and Theological Foundation for the
Church's Public Engagement in the Third Millennium**

Lector. univ. dr. Daniel G. Oprean
Universitatea "Aurel Vlaicu", Arad, Romania

**REZUMAT
AL TEZEI DE ABILITARE**

Submitted to
ȘCOALĂ DOCTORALĂ INTERDISCIPLINARĂ
A UNIVERSITATII "AUREL VLAICU" DIN ARAD

2021

REZUMAT

Teza de abilitare intitulată *Communion As Participation: A Biblical and Theological Foundation for the Church's Public Engagement in the Third Millennium* - *Comuniunea ca participare: un fundament biblic și teologic pentru angajarea publică a bisericii în mileniul trei*, a fost elaborată ca parte a cerințelor pentru procesul de abilitare în domeniul teologiei și este scrisă în conformitate cu Legea educației naționale în vigoare și reglementările ulterioare. Ca atare teza prezintă, (1) un argument teologic dezvoltat pe baza activității mele științifice, cu detalii ale direcțiilor interesului meu de cercetare, consecutiv obținerii doctoratului la Universitatea Wales din Marea Britanie; 2) un plan de dezvoltare al carierei mele științifice, profesionale și academice; 3) o bibliografie care să susțină cele de mai sus.

În teza mea de doctorat, publicată cu titlul *Theology of Participation in Conversation of Traditions*,¹ am explorat modul în care teologia participării, cadrează gândirea despre botez, euharistie și spiritualitate, la Dumitru Stăniloae și Paul Fiddes. Acestea sunt trei elemente importante pentru o înțelegere holistică a unei călătorii spirituale. Am explorat mai întâi, dinamica călătoriei spirituale în teologia lui Stăniloae. M-am focalizat pe propria lui călătorie spirituală, pornind cu o descriere a climatului spiritual și intelectual al ortodoxiei românești de la începutul secolului 20. Apoi, m-am focalizat pe modul în care teologia participării la Stăniloae, informează și fundamentează viziunea sa cu privire la botez, ca prim pas al călătoriei spirituale a unui creștin. Am continuat cu explorarea modului în care teologia lui Stăniloae cu privire la euharistie, reflectă conceptul de *perihoreză* și cu explorarea modului în care teologia lui Stăniloae cu privire la spiritualitate, este o actualizare a convergenței hristologico-pneumatologice.

În al doilea rând, am explorat dinamica călătoriei spirituale în teologia lui Paul Fiddes. Am început cu propria lui călătorie spirituală și am înțeles motivele recunoașterii lui în lume ca un teolog important în lumea baptistă contemporană. Am subliniat apoi, unele din influențele pe care le-am considerat importante pentru călătoria sa spirituală și intelectuală. În acest context, am explorat modul în care s-a dezvoltat teologia sa. M-am focalizat pe modul în care teologia participării la Fiddes, informează gândirea sa cu privire la botez, precum și asupra modului în care teologia sa perihoretică informează gândirea sa cu privire la euharistie și modul în care teologia legământului informează gândirea sa cu privire la spiritualitate. Am concluzionat cercetarea mea, pe baza conversația dintre Stăniloae și Fiddes, subliniind dimensiunile dialogică și transformativă ale călătoriei spirituale. Aceasta constituie o fundamentare potrivită pentru înțelegerea comună celor doi teologi, a botezului ca mod de viață, a euharistiei ca reflectare perihoretică și a spiritualității ca pelerinaj participativ.

Mai mult, am învățat, în timpul cercetării mele doctorale, că teologia este o disciplină dialogică. Am învățat, de la Stăniloae și de Fiddes că atunci când discursul teologic este fundamentat pe conversația interdisciplinară cu filosofia, istoria, literatura și psihologia, rezultatul posibil este acela al unor formulări teologice relevante și productive, în scopul lor de a transforma realitatea eclesială. Am fost mulțumit să înțeleg că atât Stăniloae, ca teolog ortodox, cât și Fiddes,

¹ Daniel G. Oprean, *Theology of Participation: A Conversation of Traditions* (Carlisle: Langham Monographs, 2019).

ca teolog baptist, au dovedit capacitatea de a conversa cu alte discipline, aceasta fiind o trăsătură comună gândirii celor doi. Și aceasta se datorează, în opinia mea, permanenței lor frământări pentru cunoaștere. Am învățat de asemenea de la Stăniloae și Fiddes, că conversația cu alte tradiții din familia creștină, se poate dovedi instrumentală pentru întărirea celui care este în călătoria sa spirituală. Cunoașterea reciprocă și înțelegerea diferențelor celuilalt, este un mod semnificativ de a te cunoaște pe tine însuși. Așa cum un gânditor respectat al secolului 20, afirma în titlul uneia din cărțile lui: *Prin alții spre sine!*² Astfel, am învățat că teologia dialogică edifice viața creștină.

Al doilea lucru pe care l-am învățat în timpul cercetării mele doctorale este acela că teologia produsă într-o manieră interdisciplinară și în conversație cu reprezentanții altor tradiții creștine, poate revela arii unde diferențele ar trebui nu doar conștientizate dar și acceptate. Am învățat de la Stăniloae și Fiddes, că întâlnirile ecumenice nu ar trebui să aibă ca scop schimbarea opțiunilor sau practicilor celuilalt, ci mai degrabă aprofundarea înțelegerii reciproce și atunci când această înțelegere va fi profundă, numai atunci critica va fi adecvată și informată. Astfel, am ajuns la convingerea că teologia dialogică îmbogățește trăirea creștină. Al treilea lucru pe care l-am învățat în timpul cercetării mele doctorale, este acela că teologia trinitariană este o afirmare solidă a familiei creștine. Chiar dacă creștinii din diferite tradiții vor interpreta diferit taina Sfintei Treimi, există un acord general cu privire la rolul formativ al acestei doctrine pentru teologia creștină. Astfel, am ajuns la convingerea că teologia trinitariană unește familia creștină. Deasupra tuturor acestor lucruri, în timpul cercetării mele doctorale, am ajuns să înțeleg că teologia făcută în conversația tradițiilor poate fi o experiență fructuoasă nu numai pentru teologi dar și pentru comunitățile lor de referință. Există teme mari ale teologiei creștine, ca Trinitatea, hristologia, pneumatologia, soteriologia, sfințirea, escatologia, ecesiologia, care așteaptă să fie tratate în maniera conversației teologice, în România.

Această teză de abilitare încearcă să valorizeze și să aprofundeze toate aceste diferite fațete ale teologiei și vieții spirituale, pe care cercetarea doctorală le-a revelat și să le prezinte ca o contribuție coerentă, biblică și teologică pentru angajarea publică a bisericilor în societatea românească a mileniului trei. Teza în sine este structurată în trei mari capitole. Primul, cel mai extins, numit, **“teologia comuniunii în conversația Bibliei și teologiei,”** clădește pe lecțiile învățată în cercetarea mea doctorală, că teologia este o disciplină dialogică. Ca atare în acest capitol ținta este aceea a stabilirii unui fundament al angajării publice, construit în conversația dintre teologia biblică și cea dogmatică. Astfel, capitolul are trei secțiuni. În prima, schițează traiectoria teologiei comuniunii în Vechiul Testament, o traiectorie care pornește cu *shalom*-ul inițial al creației lui Dumnezeu și sfârșește cu *koinonia* noii creații în Hristos. Lentila care face această traiectorie vizibilă este aceea a legământelor inițiate de Dumnezeu, ca moduri de restaurare a comuniunii șalomice cu umanitate, fracturată prin Cădere, o restaurare care culminează și se finalizează în noua creație, în Hristos. În a doua secțiune, focalizarea mea este pe unul dintre conceptele Pauline cheie, care este definitoriu pentru întreaga teologie a comuniunii în Noul Testament, acela al *koinonia* cu Hristos și în Hristos. A treia secțiune a acestui capitol, este o explorare a înțelegerii teologiei comuniunii în gândirea ortodoxă, printr-un studiu comparativ al celor mai proeminenți teologi ai acestei tradiții, în secolul 20, reprezentanți ai celor mai importante biserici ortodoxe din Europa. Ei sunt, Vladimir Lossky din Rusia, John Zizioulas din Grecia și Dumitru Stăniloae din România.

² Nicolae Steinhart, *Prin alții spre sine* (București: Ed. Eminescu, 1988).

Capitolul doi, intitulat, K “*Koinonia ca participare a Bisericii în Hristos și în lume*,” aduce la lumină contribuția autorului în aria teologiei participării. Argumentul acestui capitol este acela că o înțelegere adecvată a conceptului de *koinonia* ca participare în Hristos, este calea pentru înțelegerea necesară a lui Hristos în relație cu lumea, prin cele trei slujbe ale Sale: Profet, Preot și Împărat. Aceasta ca revela faptul că bisericile sunt chemate să participe în *Missio Dei*, încredințată de Tatăl, Fiului prin Duhul Sfânt.

Al treilea capitol al tezei, intitulat “*Missio Dei: dimensiunile publică și misiologică ale comuniunii ca participare*,” conduce spre concluzie, argumentele biblice și teologice dezvoltate în teză, prin explorarea câtorva direcții în care teologia comuniunii ca participare, își poate găsi aplicabilitatea. Capitolul începe cu discutarea modului în care teologia comuniunii ca participare constituie un model pentru viața bisericii. Continuă, mai apoi, cu discutarea modului în care teologia comuniunii ca participare poate constitui un model pentru viața familială. Capitolul se încheie cu discutarea modului în care teologia comuniunii ca participare poate servi ca model pentru implicarea bisericii în sfera publică.

A doua parte a tezei, intitulată, “*Cariera științifică, profesională și academică - plan de dezvoltare*”, indică câteva direcții pentru cercetarea viitoare: dezvoltarea unei interpretări responsabile, contextuale ale Bibliei în Estul Europei; nevoia de a explora și articula clar dialogul necesar dintre exegeză și teologie, dialog care va ajuta bisericile să redescopere frumusețea adevărilor teologice, intenționate de scriitorii Bibliei, să însuflețească viața spirituală și angajarea misionară a comunităților- recipient ale timpurilor lor, pentru o societate a binelui comun și a înfloririi umane. Astfel, alături de direcțiile generale ale planului de dezvoltare, această parte a tezei elaborează mai detaliat două proiecte de cercetare în care autorul este implicat în anii viitori, anume, proiectul internațional intitulat, *Comentariu biblic central și est european* și proiectul național, intitulat, *Dialogul dintre exegeză și teologie*.

În final, a treia parte a tezei, intitulată, “*Referințe bibliografice*,” listează referințele bibliografice care conțin publicațiile personale la care se face referire în teză, precum și referințele făcute la lucrările altor autori. În acest sens am urmat indicațiile metodologice, oferind referințe la lucrările pe care le-am publicat și care susțin argumentul meu teologic, precum și referințele generale care plasează argumentul prezentat în contextul academic mai larg, de care aparțin.